

ELDREVATN 1983

Sandra Plan
13te Helleland.
T. Eidnes

- 6 -

til fiskevatn. Dersom rekrutteringa er sviktende, vil bestandene likevel kunne holdes oppe ved utsettinger. Det vil da være mulig å øke andelen av aure.

HESTADVATN (165 m o.h., 24 ha)

Hestadvatn er et gårdsvatn omgitt av dyrka mark. I nedbørsfeltet som er på 6,2 km² er det ellers for det meste skog. I vatnet er det aure, røye og ål. I følge grunneiere er det mest aure av fin kvalitet, vanlig fangstvekt er mellom 250 og 500 g. Det tas også fisk på opptil 1 kg. Vatnet blir stort sett brukt av 4-5 grunneiere som fisker jevnlig med garn. Andre får fiske med stang på forespørsel.

GYAVATN (167 m o.h., 110 ha)

Gyavatn er regulert fra før med HRV på 167 m o.h. og LRV på 164,5 m o.h.. Vatnet er langt og smalt og omgitt av bratte fjellsider på begge langsider. Ved innløpet av Gyaåni er det et delta med flere gårder. Her er gytemulighetene gode for aure. I følge ei registrering gjort omkring 1970 var Gyavatn et godt fiskevatn med mye fisk, både aure og røye. Etter den tid er bestandene gått sterkt tilbake og er idag svært tynne. Årsaken er sannsynligvis sviktende rekruttering p.g.a. surt vatn. pH skal ha vært godt under 5,0 allerede i 1970.

ELDREVATN (159 m o.h., 29 ha)

Eldrevatn ligger et par hundre meter nedstrøms for Gyavatn. Vatnet er ca. 2 km langt og 150 - 200 m bredt og er dypest på sørsida, mens det langs hele nordsida er grunnt et godt stykke ut fra land. Langs hele denne sida er det flatt langs bredden og her er det beitemark. Langs hele nordsida er det bratt fjellside med ur. Vatnet har stor gjennomstrømningshastighet og vannstanden fluktuerer raskt ved flom i vassdraget.

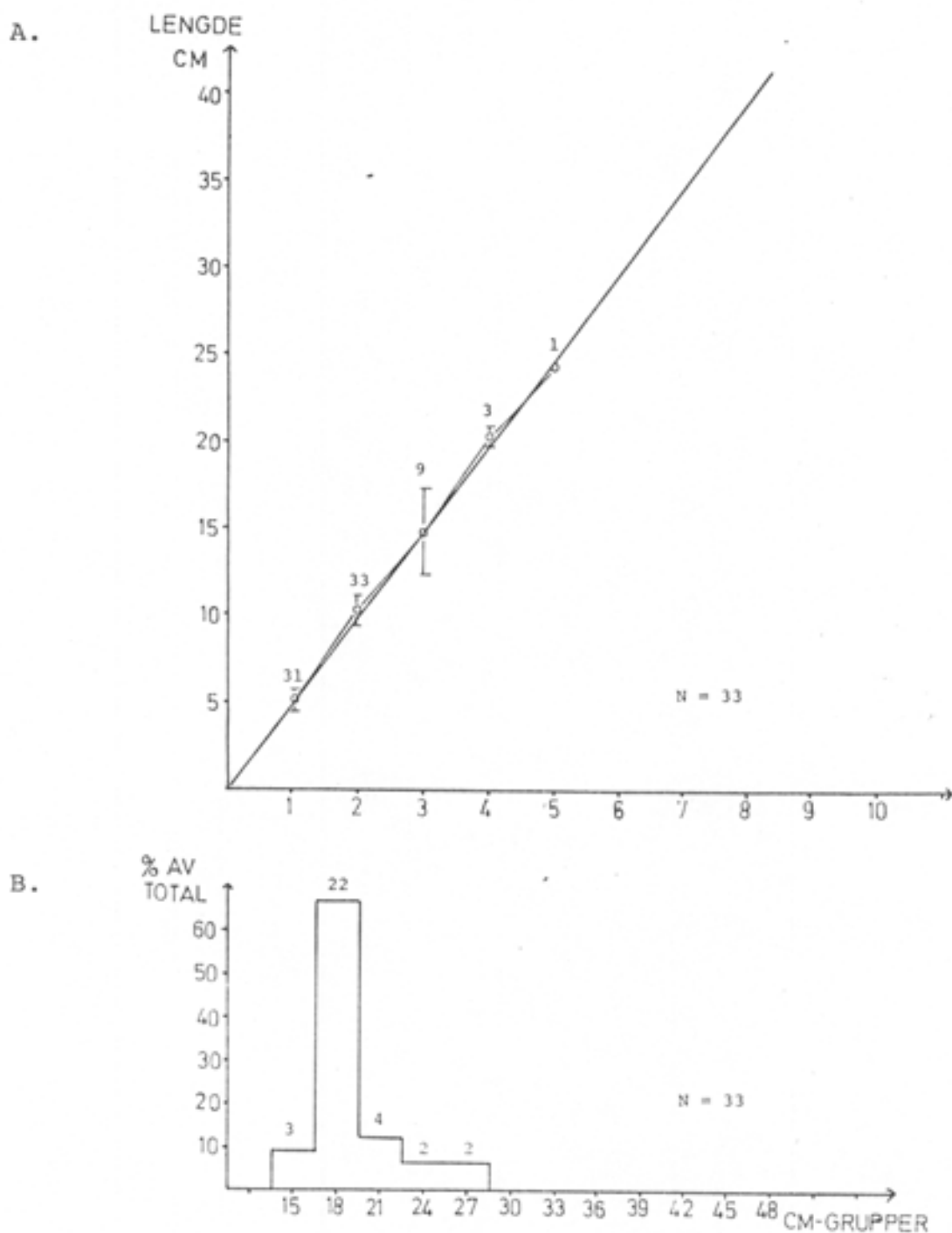
Eldrevatn er et av de få vatn i vassdraget som lokalkjente mente det fremdeles var bra med fisk i og vatnet ble derfor prøvofisket i oktober 1983. Vannkvaliteten viste seg da å være som det framgår av tabell 2.

Tabell 2. Kjemiske parametre i vannprøve frå Eldrevatn
16.10.1983.

pH	4,77
Elektrisk ledningsevne ved 20° C	27,8 10 mS/cm
Alkalivitet ved pH=4,5	<0,02 mmol/l
Kalsium	0,44 mg/l

Nedbørsfeltet ligger i en del av landet som er sterkt utsatt for sur nedbør og berggrunnen består av sure bergarter som gir lav bufferkapasitet. Vannprøven ble tatt i en periode med sterk nedbør og flom i vassdraget, så det er mulig at pH-verdien derfor er spesielt lav. Den målte pH er under toleransegrensa for egg og yngel.

Ved prøvofisket ble det fisket ei natt med to "Jensen-serier" med garn. Fangst var 33 aurer og 10 røyer. Aurene hadde ei gjennomsnittlig vekt på 81,1 g. Største fisk var 246 g. Gjennomsnittlig kondisjonsfaktor var 1,1 og alle var kvite i kjøttet. Som kondisjonsfaktoren antyder, var fisken av god kvalitet. Veksten de første fem åra var omtrent som normalt for Vestlandet (figur 1A). 24 % av fisken var gytefisk og av disse hadde en del gytt før. Størrelsesfordelinga (figur 1B) viser sterk overvekt av fisk i størrelsesgruppe 16,5 - 19,4 cm (60,7%). Dette kan være en dominerende årsklasse fra et år med vellykket gyting, mens de små årsklassene på høyresida kan være et resultat av sviktende rekruttering p.g.a. for surt vatn. Fisk under 15 cm blir underrepresentert ved bruk av "Jensenserier" og mengden i prøven er derfor ikke representativ for bestanden.

Figur 1. Eldrevatn. Aure.

- A. Vekstkurve (gjennomsnittslengde på hvert alderstrinn). Heltrukken strek er "normalkurven" for Vestlandet (5cm/år). Tallene over punktene angir antall fisk punktene bygger på.
- B. Lengdefordeling i prosent. Fangsten er delt inn i 3-cm lengdegrupper. Antall fisk i hver gruppe står over søylene.

Analysen av mageprøver fra aurene ga en relativ sammensetning av byttedyr som vist i tabell 3.

Tabell 3. Mageinnhold i 15 fisk fra Eldrevatn 16.10.1983.

Næringsdyr	Fjørmygglarver	Vårfluelarver	Døgnfluelarver	Vassteget	Vasskalvlarver	-"- imago	Bytotrephes longimanus	Luftinsekt
Volumprosent	3	8	16	17	16	+	32	8

+ = forekomst mindre enn 0,5 %.

Vassteget og vasskalver er typiske for sure vatn. Dette synes også å gjelde for planktonarten Bytotrephes longimanus som klart dominerte i prøvene.

Omkring 1970 hadde vatnet i følge grunneiere en bestand som var for tett. Prøvefisket i 1983 viser at bestanden av aure nå er tynn.

De 10 røyene som ble tatt hadde ei gjennomsnittlig vekt på 301,1 g og største fisk var 472 g. Gjennomsnittlig kondisjonsfaktor var 1,18 og 9 fisk hadde kvit kjøttfarge, mens 1 var lyserød. Alle røyene var kjønnsmodne og 90 % hadde gytt tidligere. Fangsten besto altså bare av eldre fisk av god kvalitet. Dersom en utelukker selektiv fangst, tyder dette på sviktende rekruttering til bestanden. Analyse av mageprøver viste at røya utelukkende hadde spist planktonarten Bytotrephes longimanus.

Eldrevatn er meget lett tilgjengelig og enkelt å fiske i med all slags redskap. Størrelsen på bestandene av aure og røye har gått tilbake de siste 10-15 åra, men vatnet kan fremdeles gi grunnlag for fiskeproduksjon. Den sviktende rekrutteringen

kan bøtes på ved utsettinger.

BÆRØRTE ELVESTREKNINGER.

Ved utbyggingsalternativ B vil Gydalsåni mellom Helleland og Hølen og elva mellom Hestadvatn og Gydalsåni få sterkt redusert vassføring. Elvestrekningen mellom Helleland og der elva fra Hestadvatn og Teksevatn møter Gydalsåni er et viktig gyte- og oppvekstområde for innlandsaure. Området blir benyttet som lokalitet for fangst av settefisk.

Hellelandselva nedenfor Øgreyfoss fører sjøaure og et aktivt elveeierlag driver klekking og utsetting av sjøaure i store deler av Hellelandsvassdraget.